

MEDIJI U SUDSKOM POSTUPKU

Istraživanje Hrvatskog novinarskog društva

Izveštaj i konačni rezultati projekta

doc. dr. sc. Alan Uzelac

SADRŽAJ:

I.	Plan i polazne pretpostavke projekta.....	1
a)	Uvod	1
b)	Pozadina istraživanja.....	2
c)	Svrha i ciljevi istraživanja.....	2
d)	Organizacija i metode istraživanja	4
II.	Tijek i rezultati istraživanja.....	5
a)	Opći podaci	5
b)	Sudovi kod kojih se postupak vodio, vrijeme pokretanja postupka.....	6
c)	Vrsta zahtjeva.....	6
d)	Vrijednost predmeta spora	6
e)	Stranke u postupku – tužitelji.....	7
f)	Stranke u postupku – tuženici	7
g)	Stadij analiziranih predmeta i način okončanja (presuda, nagodba).....	9
h)	Trajanje postupka	9
i)	Praksa sudova u odlučivanju: odnos traženog i dosuđenog, najviše i najniže pravomoćne presude.....	10
III.	Epilog - zaključak istraživanja	11
IV.	PRILOZI - obrasci, tabelarni i grafički prikazi	

I. Plan i polazne pretpostavke projekta

a) Uvod

Put prema demokraciji i slobodnom društvu u posljednjem desetljeću dvadesetog stoljeća u Hrvatskoj je bio bitno obilježen ulogom javnih medija. Oblikovanje standarda javnog i kritičkog izvještavanja od kojeg ne može biti pošteđena niti jedna vlada - ali i granica do kojih javni mediji mogu ići u otkrivanju pojedinosti zaštićenih pravom na privatnost - u povijesti demokratskih država često se odvijalo i pred sudom. Unatoč tome, u malo su kojoj tranzicijskoj zemlji mediji tako često bili predmet sudskih postupaka kao u Hrvatskoj.

Prema preliminarnim rezultatima ispitivanjima, u Hrvatskoj je u razdoblju od 1990. do 1999. godine pokrenuto više od tisuću sudskih postupaka u kojima se kao tuženici u građanskom postupku ili okrivljenici u kaznenom postupku nalaze predstavnici medija: nakladnici, urednici i novinari. Istraživanje HND-a željelo je ustanoviti osnovna obilježja pokrenutih postupaka - njihov broj, trajanje i ishod - te istražiti njihove uzroke i rezultate za razvoj slobodnog novinarstva u Hrvatskoj.

b) Pozadina istraživanja

U posljednjih desetak godina dogodilo se mnogo promjena u hrvatskom medijskom prostoru. Nesumnjivo je da je socijalna važnost javnih medija i njihov utjecaj na političke, kulturne i socijalne procese u ovom razdoblju porastao, ali su paralelno ojačala i nastojanja da se kroz medije manipulira javnošću. Prostor za slobodno novinarstvo je otvoren, ali je su istodobno ojačali i slučajevi otvorenih ili prikrivenih napada na slobodu javnog govora. S porastom socijalne važnosti novinarstva koincidiralo je i pokretanje niza sudskih postupaka vezanih uz medije. Dok su se ovakvi postupci do devedesetih godina pojavljivali tek sporadično, u proteklom se desetljeću dogodila prava eksplozija postupaka protiv medija, kako u pogledu broja postupaka, tako i u pogledu visine spornih zahtjeva, te javnog interesa za njihov ishod.

Potaknuto informacijama o građanskim tužbama i kaznenim postupcima u kojima se u odnosu na pojedine nakladnike, novine i novinare traže visoki iznosi odšteta, pa i zatvorske kazne, HND je odlučilo provesti istraživanje sudskih postupaka koji se vode pred hrvatskim sudovima u povodu informacija objavljenih u javnim medijima. Kao objekt istraživanja odlučilo se obuhvatiti postupke koji su pokrenuti od početka do kraja devedesetih, dakle u razdoblju od državnopravnog osamostaljenja Hrvatske, uokvirenog simbolički dvjema političkim promjena – izborima iz lipnja 1990. i siječnja 2000. godine.

c) Svrha i ciljevi istraživanja

Projekt je bio planiran kao prvo empirijsko istraživanje sudskih postupaka u Republici Hrvatskoj. Utoliko, osnovna svrha istraživanja bila je da se pruži empirijski temelj za generalizacije i na taj način omogući racionalni pristup u današnjim diskusijama o djelovanju državnog pravosuđa, njegovoj praksi i stupnju realizacije ideala slobode mišljenja i govora, slobode medija, prava na privatnost, vladavine prava i pravne države. Budući da je obrazac za anketno obrađivanje slučajeva sačinjen tako da može shematizirati gotovo sve bitnije elemente sudskog postupka, on bi trebao omogućiti da se izravno dobije odgovor na pitanja o kojima su se do sada odgovori davali tek na osnovu grubih procjena i nagađanja. Ti bi se odgovori mogli svrstati u dvije velike skupine: one koji se odnose na specifične probleme postupka u medijskim stvarima (postupke koji se vode u pravilu prema Zakonu o javnom priopćavanju); te na one odgovore koji su relevantni za cjelokupno funkcioniranje sudova i pravosuđa u cjelini.

Od podataka relevantnih za medije, istraživanje je nastojalo identificirati sljedeće podatke:

- broj i vrstu postupaka vođenih prema u ispitivanom razdoblju; koliko je i kakvih postupaka (građanski, kazneni, prekršajni) vođeno po pojedinim godinama i pred kojim sudovima;

- protiv kojih su se osoba postupci vodili (nakladnik, urednik, autor-novinar itd.);
- kakve su promjene u strukturi i dinamici postupaka prema godinama (npr. nakon donošenja Zakona o javnom priopćavanju);
- u kojim je razdobljima najviše podnošeno tužbi i kakve su bile tendencije;
- koji se mediji pojavljuju kao najčešći tuženici i u kojim postupcima;
- kako su postupci bili najčešće okončavani: koliko je od pokrenutih već pravomoćno okončano, a koliko je još u tijeku; koliko ih je okončano povlačenjem tužbe, koliko nagodbom, a koliko procesnim rješenjima (odbacivanje tužbe);
- za predmete u kojima je bila donesena sadržajna odluka o samom zahtjevu, u koliko je predmeta tužba u cijelosti usvojena, u koliko postupaka većim dijelom, u koliko postupaka manjim dijelom, u koliko postupaka je odbijena;
- u predmetima u kojima je tražena odšteta za tzv. nematerijalnu štetu (štetu zbog povrede ugleda, časti i dostojanstva) kakva je bila visina zahtjeva i dosuđenih iznosa, i kroz nju pravce razvijanja; postoji li tendencija ustaljivanja sudske prakse u odlučivanju u sličnim slučajevima.

Posebno se nastojalo doći do podataka koji bi olakšali kvantifikaciju duševnih boli: raspon najviših, prosječnih i najnižih dosuđenih iznosa i slučajevima u kojima su se odgovarajuće odštete dosuđivale, kako bi se temeljem takvih rezultata moglo ustanoviti ne samo kakav je bio odnos sudova prema slobodi medija, već i što bi mediji mogli i u budućnosti očekivati od sudova

Određeni broj dobivenih podataka trebao je biti zanimljiv ne samo iz perspektive suđenja u stvarima medija i novinarstva, već i iz perspektive stjecanja saznanja o djelovanju pravosuđa uopće. Npr. podaci o trajanju postupka i njegovih raznih stadija (od podnošenja tužbe do zakazivanja glavne rasprave odnosno okončanja glavne rasprava, prosječnom broju ročišta, najčešćem trajanju postupka do pravomoćnosti i sl.) zanimljive su i kao indikacija o djelovanju pravne države. U ovu bi se kategoriju trebalo ubrojiti i odgovore o praksi ulaganja pravnih lijekova (žalba, izvanredni pravni lijekovi) i statističkoj vjerojatnosti u odnosu na trajanje i ishod takvih apelacijskih procedura. Željelo se uspostaviti i indikacije odnosa među nižim i višim sudbenim instancijama – npr. odgovoriti na pitanja u kojem je broju slučajeva žalbeni sud potvrđivao odluke prvostupanjskog sud; u kojem broju slučajeva su takve odluke bile potvrđene i u najvišoj instanciji (ako je došlo do nje); u kojem je broju slučajeva žalbeni/revizijski sud preinačio prvostupanjsku odluku, u kojem postotku, i je li to učinio u korist jedne ili druge strane; u kojem je broju slučajeva žalbeni/revizijski sud ukinuo odluku i vratio predmet na ponovno suđenje, i u koliko je slučajeva vraćeni predmet bio istovjetno/različito riješen u odnosu na prvo suđenje.

U svjetlu činjenice da u Hrvatskoj do sada nije bilo usporedivih istraživanja, smatralo se da bi ovo istraživanje moglo dati i metodološki model za ispitivanje djelovanja sudova koji bi zainteresirane vladine agencije i nevladine organizacije mogle primijeniti u budućnosti da bi stekle pouzdanija saznanja o aktualnim problemima sudstva. Temeljem takvih istraživanja bilo bi tek moguće racionalno koncipirati reformu sustava, za koju većina promatrača smatra da je neophodno potrebna, i to u najskorije vrijeme.

d) *Organizacija i metode istraživanja*

Na temelju informacija koje su HND-u dostavili nakladnici, došlo se do podatka o tome da je u razdoblju na koje se istraživanje odnosi pokrenuto 600 postupaka. Na osnovi ove premise sastavljen je i provizorni plan rada. Međutim, tijekom samog istraživanja, pokazalo se da je ovaj broj znatno veći, i da će obuhvaćati cca 900-1200 postupaka. U ovome broju najveći je udio građanskih parnica i to poglavito onih u kojima se traži određeni novčani iznos radi naknade nematerijalne ili, rjeđe, materijalne štete zbog povrede časti, dostojanstva i ugleda, dok je znatno manji broj kaznenih postupaka. Zbog ovog povećanja, promijenjene su i radne pretpostavke i očekivanja o trajanju i izdacima projekta, pa se njegov predvidivi kraj sa srpnja 2000. godine pomakao na početak 2001. godine. Zbog nedostataka financijskih sredstava nije, međutim, bilo moguće do kraja provesti istraživanje, tako da je na kraju obuhvaćeno svega oko 500 građanskih predmeta i četrdesetak kaznenih predmeta. Razvijena je metodologija za analizu građanskih predmeta. Ovaj izvještaj stoga obuhvaća samo građanske predmete, dok je analiza kaznenih zbog razmjerno male baze i nedostatka analitičkih sredstava ostavljena za eventualni nastavak istraživanja, ili novo istraživanje na istome tragu.

Osim nedostatka sredstava i fragmentarnosti obuhvaćenih predmeta, najveća poteškoća u provedbi istraživanja sastojala se u prikupljanju pouzdanih i potpunih podataka o ciljanim sudskim postupcima. Iako je u načelu sudski postupak javan, evidencija aktualnih postupaka i objavljivanje sudske prakse iz okončanih postupaka u hrvatskim se sudovima uglavnom obavlja na zastario, nepotpun i nesustavan način. K tome, velik dio pronađenih predmeta u trenutku provođenja istraživanja nalazio se još u postupku. Zato je u sudovima razmjerno teško doći do sudske spisa, jer su njihove lokacije najraznovrsnije. Postupak u prvom stupnju provode općinski sudovi (a njih u Hrvatskoj ima preko stotinu); u drugom stupnju pojavljuje se dvadesetak županijskih sudova, a određeni broj postupaka je ustupljen (ili pokrenut kod) trgovačkih sudova.

Stoga je odabrana kombinirana metodologija u prikupljanju podataka. Za primarni je izvor odabran autentični sudski spis, a kao ishodišna točka odabrani su oni sudovi kod kojih se vodi najviše postupaka - u prvom redu sudovi u Zagrebu. Supsidijarno, kao izvor podataka koriste se stoga materijali i informacije pribavljeni od stranaka u postupcima i/ili njihovih zastupnika. Tako se istraživanje provodilo paralelno na Općinskom i Trgovačkom sudu u Zagrebu, i kod nekolicine odvjetnica i odvjetnika koji, zastupajući nakladnike i novinare, vode veći broj građanskih i kaznenih predmeta. Dokumentacija ipak često nije sasvim ažurna i kompletna, pa je bilo potrebno kombinirati obje metode kako bi se došlo do akuratnih rezultata.

Za provedbu istraživanja bila je angažirana skupina studenata završnih godina studija sa zagrebačkog Pravnog fakulteta: Luka Gašparović, Boran Gošek, Iva Ivančić, Buga Mrzljak i Hrvoje Miško. U pripremnim stadijima istraživanja zatražena su odobrenja od predsjedništava općinskih sudova u Zagrebu, Rijeci i Splitu, a HND se obratio i najvećim nakladnicima s molbom da dostave svoju evidenciju o tijeku postupaka, ili im omoguće uvid u njihove interne evidencije. Oni od njih koji su angažirali profesionalne punomoćnike (odvjetnike) zamoljeni su da ih ovlaste i zatraže od njih da istraživačima omoguće uvid i prepisivanje ili kopiranje spisa u predmetima koje za te nakladnike vode. Iako je, generalno gledano, prijam ovog istraživanja bio dobar kod svih institucija od kojih se suradnja zatražila, njihova je razina sudjelovanja i aktivne potpore ipak varirala. Najviše su provođenju istraživanja pridonijeli Općinski

sud u Zagrebu i njegov predsjednik Đuro Sessa, koji je stavio na raspolaganje arhivu suda, odobrio uvid u okončane predmete i podupro zahtjeve za uvid u aktualne postupke. Uz to, u Općinskom sudu u Zagrebu na raspolaganje je stavljen i skromni prostor u kojem su anketari svakodnevno unosili podatke iz spisa koji su im dnevno dostavljani na uvid. Također, aktivno su pridonijeli istraživanju nakladnici Novog lista, Večernjeg lista te tjednika Nacional i Globus. Posebno treba naglasiti i dobru suradnju s odvjetnicima Ivanom Polanom, Vesnom Alaburić i Emilom Havkićem. Dio nakladnika i njihovih odvjetnika, unatoč obećane potpore, nisu u cijelosti surađivali, što je svakako imalo i utjecaja na ovdje prezentirane rezultate istraživanja. Jednako tako, zbog nedostataka sredstava, većina istraživanja provedena je u Zagrebu, pa je moguće da je stoga uloga sudova izvan njega u konačnim rezultatima potcijenjena.

Voditelj istraživanja za svrhe njegovog provođenja koncipirao je odgovarajuće upitnike (za građanske i kaznene postupke), po kojima su anketari unosili podatke o predmetima koje su prikupili (*vidi Prilog I – upitnici*).

Kako bi se olakšala analiza i omogućilo pretraživanje i automatsku obradu prikupljenih podataka, informatičar HND-a Vedran Kubelka izradio je uz suradnju voditelja projekta na temelju upitnika odgovarajuću programsku osnovu, adaptirajući standardni program za baze podataka MS Access. Anketari su stoga sve ankete, koje su izrađivane u pravilu na licu mjesta (sud, odvjetnički ured) prenosili u elektronsku bazu podataka. *Vidi Prilog II – baza - sučelje za unos podataka*. Programi za analitičku ocjenu i ažuriranje objedinjeni su u odgovarajućem izborniku (*Vidi Prilog III – izbornik za analizu podataka*). Prikupljeni podaci omogućili bi još analizu niza drugih pitanja i analitički uvid u dodatne, potencijalno vrijedne komparativne podatke, no razvoj programske osnove radi nedostatka sredstava nije doveden do kraja – ali ostaje kao opcija za eventualni nastavak istraživanja ili provedbu novog istraživanja.

II. Tijek i rezultati istraživanja

a) Opći podaci

Anketiranje je provedeno u razdoblju od 15. siječnja do 15. srpnja 2000. godine. Ukupno je obuhvaćeno 540 predmeta, od čega 497 građanskih parnica i 43 kaznena postupka. Namjera istraživača bila je da nastavi istraživanje u razdoblju od rujna 2000. do lipnja 2001. no radi nemogućnosti organizatora da osigura sredstva za nastavak istraživanja, odlučeno je da će istraživanje do daljnjega biti obavljeno na postojećem uzorku.

Građanski postupci koji su analizirani obuhvaćaju u prvome redu postupke radi naknade štete uzrokovane povredom časti i ugleda objavljivanjem tekstova u javnim medijima. Pravna osnova za vođenje tih postupaka bila je do 1. 10. 1996. godine Zakon o javnom informiranju, a od 8. listopada 1996. Zakon o javnom priopćavanju (u daljnjem tekstu: ZJP).

Prema čl. 22. ZJP, za štetu objavljenu u javnom glasilu u prvome redu odgovara nakladnik. Sama šteta dijeli se na materijalnu ili stvarnu štetu koja bi se prema Zakonu trebala nadoknaditi uspostavom prijašnjega stanja, tj. novčanom naknadom ako restitucija nije moguća, dok je nematerijalna šteta određena kao nanošenje drugome fizičkoga ili psihičkoga bola ili straha koje se naknađuje ispravkom netočne informacije, odnosno njegovim objavljivanjem i ispravkom te isplatom pravične

novčane naknade za pretrpljene bolove ili strah, ako jakost i trajanje bolova i straha to opravdavaju.

b) Sudovi kod kojih se postupak vodio, vrijeme pokretanja postupka

Najviše obrađenih predmeta vođeno je prvome stupnju na Općinskom sudu u Zagrebu, ukupno 422. Slijedi Općinski sud u Rijeci sa 39 predmeta. Od predmeta sa ostalih sudova obrađen je tek razmjerno malen dio. Jedan dio predmeta sada se vodi kod Trgovačkog suda, nakon što je nad tuženima u parnici otvoren stečajni postupak. (*vidi Tabelu 1 - Predmeti po sudovima*).

Analizirani predmeti pokrenuti su u razdoblju između 1991. i 2000. godine (iz prethodne dvije godine identificirano je i do sada obrađeno tek dva predmeta, po jedan iz 1989. i po jedan iz 1990. godine). – *vidi Tabelu 2 - Postupci po godinama pokretanja*.

U analizi do sada provedenog dijela istraživanja obrađuju se za sada samo građanski predmeti (parnični postupci), kojih je i najviše, dok će analiza kaznenih predmeta biti ostavljena za kasnije.

c) Vrsta zahtjeva

Od ukupno obrađenih građanskih postupaka u 482 predmeta tužbeni zahtjev odnosio se na novčanu naknadu dok je u 15 predmeta bila tražena samo objava ispravka informacije. (*Vidi Tabelu 3 – Sadržaj predmeta spora – bit zahtjeva*).

Uz podatke o novčanoj naknadi kao bitnom sadržaju zahtjeva ubrojani su i slučajevi u kojima se, zbog stečaja nakladnika nije tražila isplata već samo utvrđenje visine tražbine, te neki netipični zahtjevi za isplatu. U većini slučajeva u kojima se tražila novčana naknada tužitelji su tražili i objavu presude, no kako iz čl. 29. ZJP-a proizlazi da je objava presude zakonska obveza nakladnika, i ovi su slučajevi klasificirani pod novčane naknade.

d) Vrijednost predmeta spora

Svota koja je zahtijevana u analiziranim postupcima kreće se od 1,00 Kn (jedne kune) i to u 5 predmeta pa do 40.000.000 Kn (deset milijuna njemačkih maraka). U najvećem broju predmeta u kojima je tražena novčana naknada, ta se naknada traži zbog nematerijalne štete (psihičke i fizičke boli i straha). Samo u manjem broju predmeta tužitelji (najviše pravne osobe) traže naknadu materijalne štete, no u tim slučajevima u pravilu se postavljaju i viši tužbeni zahtjevi. (Lijanovići d.d. 13.000.000 Kn; Zavod za školsku opremu 6.000.000 Kn; CroatiaLine 35.000.000 Kn; Kapital trade 20.000.000 Kn).

Vidi Tabelu 4 – Zahtjevi po vrijednosti predmeta spora kumulirano – iznad 2.000.000 kn.

Međutim, u donjem se dijelu tužbenih zahtjeva teže može razlučiti poredak, budući da se, zbog tehnike postavljanja tužbenog zahtjeva, intencionalno niske (simboličke) vrijednosti, npr. 1 kn, miješaju sa zahtjevima koji su niski zbog inflacije (zahtjevi postavljeni prije 1996.), a koji se možda s kamatama mogu pokazati i znatno drugačijima. ***Vidi Tabelu 5 – Najniže vrijednosti predmeta spora.***

Prosjeak zahtjeva analiziranih predmeta jest ipak veoma šaren. Distribucija vrijednosti zahtjeva po godinama može se vidjeti iz **Tabele 6 – Vrijednost predmeta spora po godinama**.

Kako se može vidjeti iz navedenih podataka, najveći broj predmeta nalazi se u kategoriji od 50 do 100 tisuća kuna (oko 23 posto), a odmah iza toga nalaze se predmeti od 100 do 200 tisuća kuna (oko 21 posto). Nije ipak zanemariv niti broj predmeta u najnižim kategorijama, do 10 tisuća kuna (oko 15 posto*), a niti u najvišim kategorijama, iznad 200 tisuća kuna (ukupno oko 32 posto, od čega 11 posto iznad 600 tisuća). Takva veoma raznolika distribucija indicira još neformiranu praksu sudova i različite ocjene, pa i očekivanja tužitelja u pogledu primjerene naknade koju bi im sud trebao dosuditi.

e) Stranke u postupku – tužitelji

Tabela 7 – vrsta tužitelja (fizička/pravna osoba) pokazuje strukturu osoba koje se u postupcima pojavljuju u ulozi tužitelja – je li riječ o pojedincu (fizičkoj osobi), ili o pravnoj osobi. Prema prikupljenim podacima, prema ZJP i ZJI u 23 slučaja (manje od 4% analiziranih predmeta) pojavljuju se trgovačka društva i druge pravne osobe, dok preostatak čine fizičke osobe. Kako među predmetima dominiraju zahtjevi za naknadom nematerijalne štete, a naknadu takve štete (npr. zbog povrede časti i ugleda) prema našem pravu ne mogu tražiti pravne osobe, jasno je da je broj tužitelja – pravnih osoba – ograničen. Učestalost pojavljivanja pojedinih tužitelja nije veoma velika, ali se – kako pokazuje **Tabela 8 – najučestaliji tužitelji** – pojedini tužitelji ipak pojavljuju u više postupaka (osam je najviši zabilježeni broj, ali za pretpostaviti je da bi potpuno istraživanje pokazalo i veće brojeve).

f) Stranke u postupku – tuženici

Podaci o tuženicima potencijalno su zanimljivi za analizu, jer se iz njih može steći uvid u učestalost pojavljivanja određenog tuženika – kako zbog njegove kontroverzne medijske djelatnosti, tako i zbog zainteresiranosti tužitelja da ga izvedu pred sud. U **Tabeli 9 – rang-lista tuženika** – prikazan je poredak tuženika prema do sada raspoloživim podacima. Iz prikazanih podataka vidljivo je da se očekivano na prvim mjestima nalaze nakladnici nekih od najvećih dnevnih i tjednih medija kao što su Globus, Novi list i Nacional. Treba ipak naglasiti da su prikupljeni podaci tek ograničene reprezentativnosti, jer se temelje na nepotpunom uzorku, a zastupljenost pojedinog nakladnika ovisila je i o njegovoj kooperativnosti u dosadašnjem tijeku istraživanja. Uz to, kako je istraživanje na terenu provedeno uglavnom u Zagrebu, za pretpostaviti je da su u većoj mjeri i potpunije zastupljeni zagrebački mediji, a manje za medije izvan Zagreb. Tako se podaci za riječki Novi list temelje na donekle nepotpunim informacijama primljenima izravno od nakladnika, a za splitski Feral Tribune podaci su zadobiveni tek posredno iz sekundarnih izvora. Dodatan je izvor mogućih poteškoća i činjenica da su pojedini mediji mijenjali svoje nakladnike, npr. nakon odlaska u stečaj dotadašnjeg nakladnika. Sama je činjenica da je nad nakladnikom otvoren stečajni postupak imala je, inače, gotovo paralizirajući učinak na postupke koji su protiv toga nakladnika vođeni. Otvaranjem stečajnog postupka, naime, po sili zakona u parnici nastupa prekid postupka, a predmet prelazi iz

* Ovaj broj trebalo bi ipak modificirati, jer obuhvaća i desetak predmeta u kojima je vrijednost naznačena s nulom zbog nepotpunosti podataka, a ne zbog nedostatka novčanog zahtjeva.

nadležnosti sudova opće stvarne nadležnosti (općinskih sudova) u nadležnost trgovačkih sudova.

Za korekciju ograničeno reprezentativnih podataka o tuženim nakladnicima mogu poslužiti podaci o medijima iz kojih je potekao povod za vođenje postupka. Naime, u analiziranim podacima nalaze se, između ostalih, i podaci o tome koji je napis, izvještaj, radio ili televizijska emisija dala povod za vođenje parnice. Ti se podaci, u pravilu, poklapaju s podacima o tuženim nakladnicima, no zbog promjena nakladnika i činjenice da su u pojedinim predmetima povodi bili napisi iz više medija, ili više napisa ili jednog medija, oni se djelomično od njih i razlikuju – usporedi **Tabelu 10 – mediji koji su dali povod za vođenje postupka.**

I iz ovih se podataka može vidjeti da su najčešća meta postupaka bile istaknutije tjedne i dnevne novine. Iz ovih, nepotpunih podataka, dvije bi stvari mogle biti indikativne. Jedna jest činjenica da se i iz ovoga prikaza može vidjeti da su sudski postupci vođeni povodom napisa i informacija iz najšireg kruga medija – od automobilskih i tinejdžerskih novina, do ženskih časopisa i usko specijaliziranih tiskovina. Zanimljivo može, međutim biti i to da je od registriranih sporova razmjerno malen postotak (1,40 odnosno 0,52) otpada na najjači i najutjecajniji medij – televiziju. Nastavak istraživanja potencijalno bi mogao korigirati ove rezultate, ili će biti stečena saznanja o mogućim razlozima takve distribucije (različit odnos prema pisanim i elektronskim medijima? povlašten položaj nacionalne televizije? ostali uzroci?).

O praksi u odnosu na pojedine novine i njihove nakladnike, ali i općenito o formiranju prakse u pogledu visine odštetnih zahtjeva za povredu časti i ugleda govori i **Tabela 11 – minimalni, maksimalni i prosječni zahtjevi po tuženicima.** U ovom oglednom uzorku odabrani su oni nakladnici protiv kojih je u dosadašnjem tijeku istraživanja bio evidentiran najveći broj tužbi – ponajprije radi toga da bi se moglo izvući na kakvom-takvom uzorku prosječne vrijednosti. Jasno, i ovdje treba podatke o visini najmanjih, najvećih i prosječnih zahtjeva, kao i podatke o njihovom zbroju uzeti tek veoma uvjetno, jer ovise o dosada raspoloživim (ponavljamo, nepotpunim) rezultatima istraživanja. Ipak, već sada se može vidjeti da su postavljeni zahtjevi u prosjeku ipak dosta visoki, a da kod onih protiv kojih je podnesen najveći broj tužbi kumulativni iznos traženih vrijednosti dosiže i desetak milijuna njemačkih maraka.

Podatke o postavljenim zahtjevima protiv pojedinih nakladnika mogu se upotrijebiti podacima o najnižim, najvišim, prosječnim i ukupnim zahtjevima u razdoblju 1990-2000 – **Tabela 12 - minimalni, maksimalni, prosječni i ukupni zahtjevi po godinama.** Iz ove je tabele vidljivo da samo u dosada obrađenim predmetima agregatna vrijednost svih postavljenih zahtjeva gotovo dostiže vrijednost od stotinu milijuna njemačkih maraka, što svakako za našu novinsku i medijsku scenu nije zanemariv iznos. Premda i ovdje nepotpunost podataka daje tek slab oslonac za generalizacije, može se primijetiti da je prije donošenja ZJP na godišnjoj razini postavljano zahtjeva otprilike oko desetak milijuna kuna (osim u 1993. godini, kada je na vrijednost predmeta spora utjecao jedan individualni zahtjev na 35.000.000 kuna u predmetu *Croatia line d.d. protiv Novog lista*). Veće povećanje broja predmeta i agregatne vrijednosti postavljenih zahtjeva bilježi se nakon 1996. godine, kada je donesen Zakon o javnom priopćavanju (*vidi grafički prikaz rasta vrijednosti predmeta spora*).

g) Stadij analiziranih predmeta i način okončanja (presuda, nagodba)

Svojevrsan kontrast podacima o vrijednosti predmeta spora i razmjerno velikom broju pokrenutih postupaka nalazi se u podacima o odnosu okončanih i neokončanih predmeta – *vidi Tabelu 13 – Odnos okončanih i neokončanih predmeta po godinama*. Naime, unatoč tome što parnice u predmetima ovoga tipa nisu ubrojene među najsloženije (dokazni postupak većim se dijelom oslanja na uvid u objavljeni tiskani materijal) iz dosadašnjih rezultata proizlazi da je najveći dio parnica iz proteklih deset godina još neokončan. Provizorni rezultati indiciraju da je od petstotinjak analiziranih predmeta okončano tek stotinjak – što je otprilike 20 posto, ili tek svaki peti od pokrenutih predmeta. Čak i ako uzmemo u obzir nužne ograde – zbog nepotpunosti podataka i okolnosti u kojima je istraživanje provedeno (sud u Zagrebu, unos sporova koji su u međuvremenu okončani kao neokončanih), to je izuzetno malen broj. Prema zakonu, postupci u ovim predmetima su hitni, pa čak i uzimajući u obzir notornu sporost hrvatskog pravosuđa i činjenicu da je Ustavni sud svojom odlukom ukinuo zakonsku obvezu pridržavanja kratkih (i nerealistički postavljenih) rokova, podatak da je najveći postotak riješenih predmeta iz proteklih deset godina ispod polovice (40 posto za 1993. godinu) svjedoči o ne-sasvim-slučajnoj sporosti, možda uzrokovanoj i suzdržavanjem sudova od formiranja određene sudske prakse – *vidi grafički prikaz omjera okončanih i neokončanih predmeta (1 i 2)*.

Potvrdu gornje teze može se naći i u podacima o načinu okončanja predmeta. Kao što se može vidjeti iz *Tabele 14 – Način okončanja postupka*, od 96 slučajeva evidentiranog pravomoćnog okončanja postupka, samo je u 37 predmeta ili u 38 posto slučajeva postupak okončan donošenjem meritorne odluke, dakle presudom kojom je sud presudio sporne odnose stranaka. Najčešći slučajevi okončanja postupka dogodili su se voljom samih stranaka – povlačenjem tužbe (39 posto) odnosno nagodbom (8 posto) te presudom donesenom na temelju priznanja ili odricanja tužbenog zahtjeva.

h) Trajanje postupka

Već iz činjenice da je najveći broj predmeta (prema raspoloživim podacima) u trenutku obrade još bio neokončan (dijelom i zbog čestog ukidanja i vraćanja na ponovno odlučivanje sudu prvog stupnja) vidljivo je da je trajanje postupka bilo dosta ekstenzivno. Kako bi se ipak stekla tentativna ideja o trajanju pojedinih stadija postupka, iz baze je odabran dio predmeta u kojima su zabilježeni datumi podnošenja tužbe sudu, zaključenja glavne rasprave, donošenja presude i dostave presude tuženiku i tužitelju. Također, odabran je i dio predmeta u kojima su tužitelj ili tuženik (ili oboje) izjavili žalbu. Za te predmete izrađen je prikaz prosječnog trajanja u mjesecima od podnošenja tužbe sudu do pojedinih od bitnih trenutaka u razvoju postupka – *vidi Tabelu 15 – Prosječno trajanje prvostupanjskog postupka i Tabelu 16 – Prosječno trajanje postupka do odluke drugostupanjskog suda*. Iz raspoloživih podataka proizlazi da je prosječno trajanje od pokretanja postupka do dostave nepravomoćne prvostupanjske presude tuženiku bilo oko 19 mjeseci – dakle, preko godinu i pol dana. U određenim razdobljima, posebno u 1995. i 1996. godini, ovo je razdoblje bilo znatno duže i iznosilo preko dvije godine (28 ili čak 32 mjeseca u prosjeku). Samo trajanje od osamnaest mjeseci nije inače naročito dugo za redovan parnični postupak, ali imajući u vidu hitnost postupka u ovim predmetima, može se smatrati da je to vrijeme ipak dosta dugo. To još više potenciraju podaci koji uključuju žalbeni postupak – ovdje se pokazuje da trajanje postupka do dostave

odluke o žalbi (doduše na dosta malome uzorku) u pravilu traje preko dvije godine. Ako se uzme u obzir i činjenica da je u određenom broju postupaka bio izjavljen i izvanredni pravni lijek pred Vrhovnim sudom, odnosno da je odluka drugostupanjskog suda bila ukidanje i vraćanje na ponovno odlučivanje, slika o trajanju postupka može se korigirati u pravcu još dužih vremenskih razdoblja.

Situacija u pogledu trajanja posebno je kritična u nekim postupcima. Kako pokazuje analiza iz **Tabele 17 – Maksimalni broj ročišta po predmetima** – u nekim postupcima prvostupanjska rasprava odvija se na više od desetak ročišta. Prema klasičnom poimanju načela koncentracije postupka glavna rasprava trebala bi se, gdje god je moguće, okončati na jednom ročištu, a samo ako to nije moguće na više ročišta. Ovo bi posebno trebalo vrijediti u onim stvarima gdje, kao u ovoj materiji, postoje razlozi hitnosti. Umjesto toga, vidi se da se u nekim sporovima u prvome stupnju vodilo i preko petnaest, pa i dvadeset ročišta (čak 26 u sporu *Prica i Večerina vs. Marjanekspresa*). Imajući u vidu također i praksu da između ročišta znade proteći i više mjeseci, to barem u nekim predmetima može indicirati da bi u pitanje moglo biti dovedeno i ljudsko pravo na pravičan postupak u razumnom roku iz čl. 6. Europske konvencije o temeljnim ljudskim pravima i slobodama.

i) Praksa sudova u odlučivanju: odnos traženog i dosuđenog, najviše i najniže pravomoćne presude

U **Tabeli 18 – Odnos traženog i dosuđenog** sadržan je rezultat analize ishoda sudskih postupaka. Uključeni su predmeti koji su do sada pravomoćno riješeni. Usporedba se tiče odnosa postavljenih tužbenih zahtjeva prema aktualno dosuđenim iznosima. Kako proizlazi iz predstavljenih preliminarnih podataka, iznosi koji su konačno pravomoćno dosuđeni tužiteljima obuhvaćaju ukupno tek 2,38 posto od postavljenih zahtjeva – ukupno oko milijun i pol kuna u odnosu na postavljene zahtjeve u iznosu od šezdesetak milijuna kuna. I ovdje su još uvijek moguće promjene, jer je kod određenog broja pravomoćno presuđenih predmeta izjavljen izvanredni pravni lijek (u prvom redu revizija). U svakom slučaju, iz prikupljenih podataka može se vidjeti da sudovi nisu u cijelosti prihvaćali tendencije da se kroz naknadu štete ostvaruju visoki, pa nekada i enormni iznosi odšteta. Nije bila rijetkost među analiziranim predmetima da inicijalna vrijednost zahtjeva iznosi i po više milijuna kuna (ili njemačkih maraka, što je nekada i izričito traženo u pojedinim predmetima). Iznosi koje je sud dosuđivao kretali su se u većini predmeta od desetak do pedesetak tisuća kuna, što je razmjerno umjerena praksa. I njoj se u praksi prigovaralo da nadmašuje ustaljene iznose koji se za duševnu bol dosuđuju u naknadama šteta uzrokovanim prometnim nezgodama – tako npr. da često znatno premašuju iznose koji se dosuđuju za duševne boli uslijed smrti bliske osobe. S druge strane, ako je ocjenjivati prema omjeru uspjeha u sporu (odnosu traženoga i dosuđenoga) mnogi tužitelji sigurno nisu bili zadovoljni visinom postignute odštete..

S obzirom na razmjerno malen broj pravomoćno okončanih stvari, može biti indikativno promatrati individualne slučajeve u kojima su sudovi pravomoćno dosuđivali najviše iznose. Takva lista individualnih dosuda u najvišim iznosima, od 150.000 kn do 35.000 kn, predstavljena je u **Tabeli 19 – najviše pravomoćne dosude**. Dakako, ova lista može se dopuniti s podacima o nepravomoćnim dosudama – vidi **Tabelu 20 – najviši nepravomoćno dosuđeni iznosi**. Nije neobična činjenica da se ovdje na vrhu tablice u velikom broju pojavljuju osobe koje jesu, ili su bile, javni djelatnici koji su kao takvi bili česta meta javnih napisa. S druge strane, treba

primijetiti da je određen dio onih kojima su bili dosuđivani najviši iznosi odšteta nekada bio u najužoj vezi s vrhom tadašnje vladajuće stranke, ili je bila riječ o osobama koje su idejno ili interesno s njime bile u vezi. Premda je teško davati globalne ocjene, i premda, kako se čini, takva praksa nije bila sustavna niti se može pripisati pravosuđu kao cjelini, ne može se isključiti mogućnost da je u nekim slučajevima upravo bliskost vlasti bila među presudnim motivima za određivanje naknada koje znatno nadmašuju druge slučajeve.

III. Epilog - zaključak istraživanja

Jedna od osobitosti djelovanja medija u devedesetim godinama u Hrvatskoj (kao i načina na koje se na to djelovanje reagiralo) jest rapidan rast broja sudskih postupaka kojima se reagiralo na objavljenu riječ i sliku. Do tada gotovo nepoznata praksa da se na informacije koje se smatra netočnima, uvredljivima ili klevetničkim odgovara zahtjevima za visoke imovinske odštete postavila je mnoge izazove kako pred medije, tako i pred one o kojima su oni pisali i izvještavali, pa i pred javnost u cjelini. Posebno, takav je trend bio i velik izazov za sudove koji su u postupcima trebali odlučivati. Nagla promjena zakonodavstva i društvene prakse, kao i brz rast broja predmeta u postupcima ove vrste bili bi problem sam po sebi. No, poteškoće su bile potencirane uslijed socijalnog i političkog okruženja u kojima su se ove promjene odvijale – u situaciji rata, institucija koje su bile razrušene ili još nerazvijene, kao i uslijed autoritarne, a nekada i totalitarne politike vrha državne vlasti. Jedna od odlika takve autoritarne politike bilo je i nastojanje da se pod kontrolu stavi ne samo medije, već i sudstvo. Različitim polugama vlasti nastojala se ograničiti javna kritika politike, a među tim polugama svakako se nalazila i opcija pokretanja sudskih postupaka. S druge strane, kvaliteta i standard javne riječi također nisu uvijek bili na razini. Neki mediji su zbog političkih, a neki zbog komercijalnih razloga koristili praksu koja je često dolazila u sukob s individualnim pravom na privatnost, ugled i dostojanstvo. Zbog nedovoljnog obrazovanja i iskustva i nerazvijenih standarda profesionalne etike događali su se i manje namjerni propusti.

Što se tipa postupaka u kojima su mediji bili tuženi zbog objavljene informacije tiče, oni su refleksija takvog stanja. U provedenom je istraživanju razvidno da su se u devedesetima pred sudom pojavljivale raznovrsne situacije navodne ili stvarne povrede prava na osobni integritet koje su uzrokovale navodne ili stvarne poteškoće onima o kojima se pisalo i objavljivalo. Određen dio takvih situacija povezan je sa sferom politike, dok drugi dio nije. Ne može se jednoznačno dati ocjena niti pretežne osnovanosti ili neosnovanosti postavljenih zahtjeva – evidentno je da su u nekim slučajevima postavljeni frivolni, tendenciozni ili neutemeljeni zahtjevi, a da je u nekima dolazilo do teških povreda osobnih i ljudskih prava tužitelja; mnogi slučajevi nalaze se u sivoj zoni.

Na temelju podataka do kojih je ovo istraživanje došlo, a koji su još uvijek daleko od toga da budu potpuni, teško je davati kategoričke zaključke. Možda je najvrjedniji rezultat ovog istraživanja u metodologiji kojom je sačinjeno, a koja pokazuje do kojih bi se sve rezultata i na koji način moglo doći kada bi se nastavilo i dovršilo projekt; naime, sličnih empirijskih istraživanja u ovome području do sada nije bilo. Ipak, uz mnoge rezerve, određeni tentativni zaključci mogu se pokušati izvesti na osnovi prikupljenih podataka.

Jedan zaključak mogao bi biti dan s obzirom na prikladnost sudskog rješavanja pitanja kvalitete i primjerenosti objavljenih informacija. Čini se, naime, da se u praksi

devedesetih godina pokazalo da vođenje sudskog postupka zacijelo nije najbolji, a u svakom slučaju nije najefikasniji način za formiranje zadovoljavajućih profesionalnih standarda koji bi jednako čuvali prava pojedinaca o kojima se pišu i omogućavali slobodu kritičkog izražavanja kao i ostvarivali pravo na punu i javnu informaciju. Ovaj se zaključak može prije svega izvesti na temelju činjenice da su sudski postupci u stvarima medija često trajali ekstenzivno dugo, a da su samo u izrazito malenom broju slučajeva završavali pravomoćnim i konačnim sudskim presudama. U određenom smislu, čini se da ni sami sudovi nisu bili voljni i spremni preuzeti na sebe svu odgovornost za arbitriranje u ovim predmetima, možda i zbog elementa političke i javne senzitivnosti. Iako se u doba donošenja Zakona o javnom priopćavanju govorilo o tome da će imovinska sankcija biti najučinkovitiji način suzbijanja neprofesionalnosti i senzacionalizma, čini se da stvarno izrečene sankcije nisu bile izrazito drastične. Kako je velik dio predmeta još u tijeku, i ovu ocjenu može se dati samo uz rezerve, a ne treba podcijeniti niti samu regulatornu moć prijetnje sankcijom, čak i onda kada ona ne bude izrečena.

U svakom slučaju, sudovi do sada nisu pokazivali mnogo spremnosti da usvajaju milijunske zahtjeve individualnih tužitelja – no za domaće prilike ne bi bile sasvim irelevantne niti svote od nekoliko desetaka tisuća kuna, ako se kumulira veći broj predmeta. Učinak odluka jest ipak u većoj mjeri simbolički nego li ekonomski (što proizlazi i iz zakona, koji naknadu štete u građanskim parnicama koncipira kao satisfakciju za oštećenoga, a ne kao kaznu za štetnika) – i zato bi bilo potrebno insistirati na većoj brzini rješavanja postupaka.

Kako se čini iz cjeline prikupljenih podataka, dio razloga za razmjernu neefikasnost sudskih postupaka u stvarima medija može se pripisati i činjenici da je i samo sudstvo bilo u osjetljivom položaju. Naime, tijekom devedesetih česti su bili zahvati koji su ugrožavali status sudaca i njihovu nezavisnost, a došlo je i do velikih kadrovskih promjena. Izgleda da je samo u manjem broju slučajeva to rezultiralo pristranim i neobjektivnim odlukama – iako je i takvih zasigurno bilo. U većem je broju slučajeva reakcija sudbenog aparata bila u produžavanju procesa donošenja odluke, kako bi bila amortizirana aktualna politička oštrica. Makar i sa zakašnjenjem, donošene su i mnoge odluke u korist osoba koje nisu bile miljenici tada aktualne političke strukture. Treba se nadati da će u demokratskijoj i otvorenijoj klimi i učinkovitost sudske zaštite biti veća. Jer, kolikogod se pokazalo da sudovi nisu najbolje mjesto za formiranje profesionalnih standarda izvještavanja i slobode medija, u mnogim će slučajevima oni i dalje ostati zadnji izlaz.

Prilog I: Sučelje za unos podataka o građanskim parnicama (I dio)

Postupak : Form

UPITNIK broj: **Arhiviraj:** **Datum:** **Izvor podataka:**

Sud: **Sastav suda:** **1. sudac:**

Vrsta - pravna osnova: **Broj spisa:** ☐ provjera ☐ kompletno

Osnovni identifikacijski podaci o sporu: 10 293

Tužitelj	Tip osobe p/t	Grad	Tip zast.	Ime zastupnika	tz-tn	doz-tn
▶ Horvatić, Dubravko	tužilka osoba	Zagreb	odv	Olujčić, Željko	h 350.000,00	Kn 0,00
Seitelj, Stjepan	tužilka osoba	Zagreb	odv	Olujčić, Željko	h 350.000,00	Kn 0,00
Hirec, Hrvoje	tužilka osoba	Zagreb	odv	Olujčić, Željko	h 350.000,00	Kn 0,00

Record: of 4

Tuženik	Tip osobe	Grad	Tip zast.	Ime zastupnika	Svojstvo tuženika
▶ Media Press d.o.o.	pravnu	Zagreb	odv	Polan, Ivan	Nakladnik

Record: of 1

Poveznica - ponijete identiteta stranaka, zastupnika i drugih osoba tijekom spora - unesite kratak opis:

Ostali umješci: 81

Podaci o napisu/prilogu koji je povod tužbe:

▶ Autor/autor članka:

Povod napisa objavljen u tiskovini: broj od

Naslov članka:

Sporni navodi:

Record: of 1

Bitni sadržaj zahtjeva:

Tužbeni zahtjev (po mogućnosti bez kodaženosti):

Tuženik je dužan tužitelju pod br. 1. 350.000,00 kn sa zakonskom kamatom; dužan je tužitelju pod br. 2. 350.000,00 kn sa zakonskom kamatom; dužan je tužitelju pod br. 3. 350.000,00 kn sa zakonskom kamatom; dužan je tužitelju pod br. 4. 350.000,00 kn sa zakonskom kamatom. Tuženik je dužan naknaditi tužiteljima troškove parničnog postupka. Tuženik je dužan objaviti bez komentara cijelu pravomoćnu presudu kojom je osuđen na naknadu štete.

VPS: **vps sadržaj:**

Record: of 497

Prilog I (nastavak): Sučelje za unos podataka o građanskim parnicama (II dio)

Postupak : Form

Poveznica - promjene predmeta spora tijekom postupka - unesite kratak opis:

Aktuelni stadij postupka:

prvostupanjski prepiranje glavne rasprave Vrađeno: 0 puta

Sud kod kojega se spis nalazi u trenutku sastavljanja upitnika: Trgovački sud u Zagrebu

Sadržaj sudske odluke: pravomoćno Ishod: stečaj - prekid

Datumi: 06. 07. 99. donijeto je rješenje: "Ovaj se sud oglašuje stvarno nenadležnim i po pravomoćnosti rješenja predmet se ustupa nadležnom Trgovačkom sudu u Zagrebu."
P-2580/99 dana 09. 11. 99. Trgovački sud u Zagrebu donosi rješenje: "U ovoj pravnoj stvari postupak se prekida." (tadi ohranjenja

Okončanje postupka:

☐ Okončano procesno rješenje drugo

☒ U tijeku ☒ Prekid ☐ Nalaganje ☐ Zarotj ☒ Ustupanje Trgovački sud

Kalendar:

Prvostupanjski postupak: Drugostupanjski postupak: Trećestupanjski postupak:

Broj spisa: Pn - 5752/96 ☐ Promjene Sud: Općinski sud Zagreb Broj vrađanja: 0

Sastav suda: pojedinao Predsjednik vijeća: Rođić-Kaleb, Željka

Tužba podnesena: 26.9.1997 Tužba dostavljena tuženiku: Odgovor na tužbu: 7.2.1997

Prvo ročište: 7.2.1997 Broj ročišta: 2 Glavna rasprava zaključena: 19.11.1997

Prvostupanjska presuda: Dostavljena tužitelj: Dostavljena tuženiku:

Sadržaj odluke: Rješenje: ustupe se predmet Trgovačkom sudu u. Dostavljena u prvostupanjskom postupku: 0,00 kn

Prinjedbe (prvostupanjski postupak):

19. 11. 1999. Sud je donio rješenje da se glavna rasprava, zaključena 19. 11. 97., ponovo ohrata temeljem čl. 305 ZPP radi dopune postupka. Ročište je odođeno za 05. 02. 99.; broj ročišta: 2.

Record: 14 1 of 1

Record: 14 1 of 497

Prilog II: Izbornik za analizu podataka

Menu : Form

Sudovi

Predmeti po sudovima

Predmeti po godinama

Svi predmeti krono s vps

Predmet

Tražena pravna zaštita

VPS grupiran po godinama

Najveći VPS-ovi (kum.)

Najveći VPS-ovi (ind.)

Najmanji VPS-ovi

VPS min max avg

Min-max-avg zahtjevi po nak.

Stranke

Vrste tužitelja - tip osobe

Najčešći tužitelji

Vrste tuženika - tip osobe

Tip tuženika: nakl. novinar

Najtuženiji nakladnici

Najtuženiji novinari

Najtuženiji urednici

Povod spora

Najsporniji mediji

Mediji - po kum. VPS-u

Autori članaka

Postupak, ishod

Broj ročišta

Broj i omjer okončanih stvari

Način okončanja

Dosuđeno min max avg

Max pravomoćne dosude1

Max pravomoćne dosude 2

Odnos traženog i dosuđenog

Izlaz iz baze

Postupak

Tužitelji

Tuženici

Tabelarni i grafički prikazi

Sud	Broj
Općinski Zagreb	422
Općinski Rijeka	39
Općinski Split	5
Trgovački Zagreb	4
Općinski Varaždin	3
Općinski Dubrovnik	2
Općinski Kutina	2
Općinski Osijek	2
Općinski Pula	2
Općinski Vinkovci	2
Općinski Glina	1
Općinski Grubišno polje	1
Općinski Imotski	1
Općinski Jastrebarsko	1
Općinski Koprivnica	1
Općinski Makarska	1
Općinski Metković	1
Općinski Omiš	1
Općinski Petrinja	1
Općinski Samobor	1
Općinski Slavonski Brod	1
Općinski Široki Brijeg	1
Općinski Valpovo	1
Općinski Velika Gorica	1

Tabela 1-Predmeti po sudovima

Godina	Broj
2000	3
1999	62
1998	77
1997	91
1996	74
1995	42
1994	51
1993	58
1992	27
1991	10
1990	1
1989	1
TOTAL	497

Tabela 2: Broj predmeta po godinama

Predmet spora	Broj
novčana naknada	481
objava ispravka	15
nema podataka	1

Tabela 3: Sadržaj predmeta spora

Tabela 4 – Zahtjevi po vrijednosti predmeta spora kumulirano – iznad 2.000.000 kn.

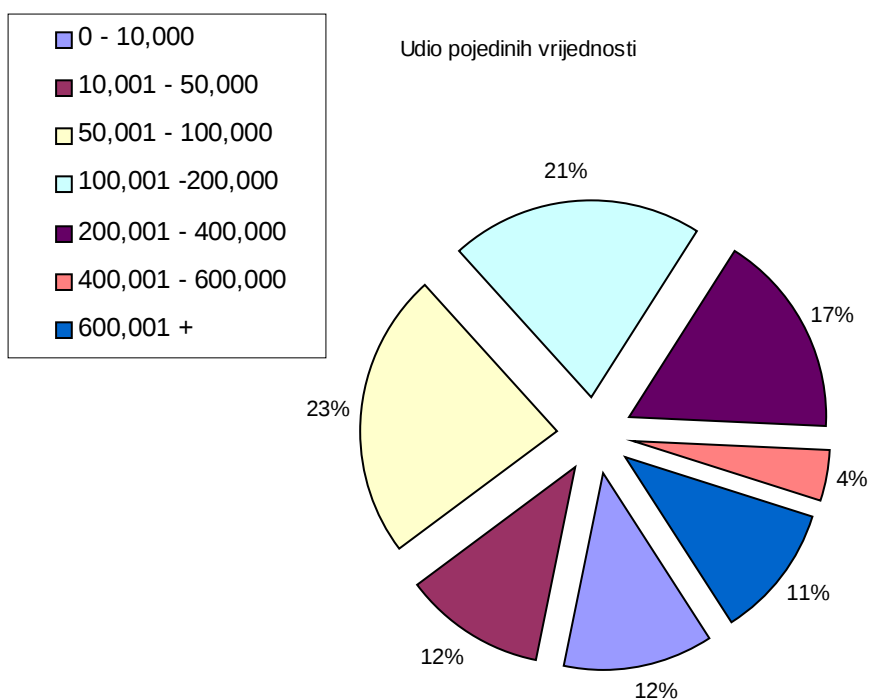
#	Broj spisa	Tužitelj(i)	Tuženik/Tuženici	Vrijednost spora - uk.	Individualni zahtjevi
1	Pn-2572/99	Sindičić, Vinko	Miljuš, Dušan Tuden, Branko Večernji list, d.d. Toth, Željko Hladina, Željko	40.000.000,00 kn	
2	Pn-4793/93	Crnčević, Nikola	Hrvatska televizija	39.000.000,00 kn	
3	P-3536/93	Croatia Line d.d.	Novi list d.d.	35.000.000,00 kn	
4	Pn-2794/97	Zemljić, Janko Novaves Commerce	Arena, d.d.	17.500.000,00 kn	10.500.000,00 kn 7.000.000,00 kn
5	Pn-9815/97	Ivanković, Vera Zavod za školsku opremu d.d.	Večernji list, d.d. Slobodna dalmacija - novine Hrvatska radio-televizija Novi list d.d. Večernji list, d.d. Slobodna dalmacija - novine Hrvatska radio-televizija Regionalni sindikat metalaca Novi list d.d. Regionalni sindikat metalaca	16.000.000,00 kn	10.000.000,00 kn 6.000.000,00 kn
6	P-1337/96	Cerić, Ivan	ST- komunikacije s.p.o.	15.400.000,00 kn	0,00 kn
7	Pn-5653/98	LIJANOVIĆI, d.o.o.	Media Press d.o.o.	12.856.915,47 kn	12.856.915,47 kn
8	Pn-973/96	Kordić, Josip Medvidović, Marijan Petrač, Hrvoje	Novi list d.d.	12.000.000,00 kn	4.000.000,00 kn 4.000.000,00 kn 4.000.000,00 kn
9	Pn-5651/98	Sinovčić, Reno	Imperijal media d.d.	10.000.000,00 kn	
10	P-4598/99	Šikić, Davor	Novi list d.d. Škorić, Branko Milohčić, Ico	7.800.000,00 kn	
11	Pn-1137/93	Faget, Davor	Folo, Josip NIP Glas Istre	5.000.000,00 kn	50.000,00 kn
12	Pn-8790/97	Lužavec, Željko Vokić, Ljilja Biškupić, Božo Hebrang, Andrija Morsan, Sergej Širac, Marko Škara, Joso Kovač, Milan Petrović, Marijan Dominiković, Zlatko Porges, Nenad Mlakar, Davorin Šeparović, Miroslav Penić, Ivica Šušak, Gojko Mintas-Hodak, Ljerka Njavro, Juraj Granić, Mate Kostović, Ivica Mateša, Zlatko Radić, Jure Škegro, Borislav	Globus International d.o.o.	4.400.000,00 kn	200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn 200.000,00 kn
13	Pn-8881/96	Šečković, Milan	Globus International d.o.o. Pukanić, Ivo	4.000.000,00 kn	smanjeno na 400.000
14	Pn-1073/92	Tlos d.o.o.	Slobodni tjednik	4.000.000,00 kn	4.000.000,00 kn
15	Pn-10038/97	Dedaković, Mile	Globus International d.o.o.	3.600.000,00 kn	3.600.000,00 kn
16	Pn-5158/96	Baković, Anto	Media Press d.o.o.	3.500.000,00 kn	350.000,00 kn
17	Pn-161/94	Merčep, Tomislav	Globus International d.o.o.	3.000.000,00 kn	3.000.000,00 kn
18	Pn-3632/95	Dvorski-Stracaboško, Siniša	Globus International d.o.o. Večernji list, d.d. Novi vjesnik d.d.	2.600.000,00 kn	400.000,00 kn 400.000,00 kn 400.000,00 kn
19	P-10134/93	Kapital trade, poduzeće za promet i vanjsku trgovu	Globus International d.o.o.	2.000.000,00 kn	500.000,00 kn
20	P-199/94	Volf, Ivan	Globus International d.o.o.	2.000.000,00 kn	400.000,00 kn

Tabela 5 – Najniži postavljene zahtjevi

Upitnik	Broj spisa	Tužitelj	Tuženik	vps	Napomena
1	Pn-2859/98	Kutle, Miroslav	Media Press d.o.o. u stečaju	1,00 kn	
2	Pn-1189/97	Košutić, Dejan	Globus International d.o.o.	1,00 kn	
3	Pn-8817/97	Brolich, Igor	Globus International d.o.o.	1,00 kn	povećano na 370.000,00 kn
4	Pn-1520/98	Tomić, Dušan	Arena, d.d.	1,00 kn	
5	Pn-7322/94 (Pn-3747/95 Pn-4783/98)	Merčep, Tomislav	Feral tribune, d.o.o.	1,00 kn	povećano na 250.000,00 kn
6	Pn-4014/92	Svedrović, Ljubinka Kilibarda Svedrović, Mirjana	ST- komunikacije s.p.o. Slobodni tjednik Maršić, Marko Slobodni tjednik ST- komunikacije s.p.o. Maršić, Marko	20,00 kn	vps izvorno po 10.000,00 hrd
7	Pn-3466/93	Kumder-Nižić, Karmen	Novi vjesnik d.d.	60,00 kn	vps izvorno 60.000 hrd
8	Pn-3874/92	Lađević, Petar	Pejnović, Veselin	750,00 kn	vps izvorno 750.000 hrd

Tabela 6: Vrijednost predmeta spora po godinama (broj postupaka/vrijednost u kunama)

Godina	0 - 10,000	10,001 - 50,000	50,001 - 100,000	100,001 - 200,000	200,001 - 400,000	400,001 - 600,000	600,001 +	Broj predmeta
1989							1	1
1990	1							1
1991	4	4	1				1	10
1992	11	5	4	3	2		2	27
1993	10	7	10	12	10	1	8	58
1994	10		10	10	16		5	51
1995		5	7	7	13	3	6	42
1996	6	9	17	16	12	3	11	74
1997	6	13	28	20	6	7	11	91
1998	5	13	25	20	7	4	3	77
1999	7	2	13	16	15	3	6	62
2000			2		1			3
Total	24	42	117	104	82	20	53	497
%	12	11	24	21	16	4	11	100

Tip osobe p/f	Broj po kategorijama
fizička osoba	610
pravna osoba	23

Tabela 7 i 8 – Tužitelji u postupku (po tipu – fizička/pravna osoba) i po učestalosti

Tužitelj	Broj tužbi
Kajfež, Franjo	8
Vrdoljak, Antun	5
Sindičić, Vinko	5
Merčep, Tomislav	5
Zemljar, Ante	4
Kutle, Miroslav	4
Koprivnjak, Vjekoslav	4
Dragun, Tomislav	4
Billich, Charles	4
Alić, Božidar	4

Tuženik	Broj
Globus International d.o.o.	139
Novi list d.d.	83
Media Press d.o.o.	55
Večernji list, d.d.	44
Arena, d.d.	27
Feral tribune, d.o.o.	20
Imperijal media d.d.	20
Novi vjesnik d.d.	15
Slobodna dalmacija - novine	14
Media Press d.o.o. u stečaju	10
Vjesnik d.d.	7
Hrvatska radio-televizija	7
Slobodna dalmacija - novine d. d.	6
INGOT d.o.o.	6
Nakladnik, d.o.o.	6
Maximal-Peko d.o.o.	6
Nacional, d.d.	5
Europa press Holding d.o.o.	5
ST- komunikacije s.p.o.	4
Panorama press, d.o.o.	4
Glas Istre d.o.o.	3
ST komunikacije d.o.o.	3
Hrvatska televizija	2
Ženske novine d.o.o.	2
IPC Globus	2
Sportske novosti d.d.	2
Eticom, d.o.o.	1
Društvo hrvatskih političkih zatvorenika	1
Eticon	1
CNC d.o.o. (list OK)	1
Glas Slavonije	1
Večernje novosti (BG)	1
Božić-ideje d.o.o.	1
Glas primorja d.o.o.	1
TV EXTRA d.o.o.	1
Medijski centar, Glas Slavonije	1
ST komunikacije, d.o.o., u stečaju	1
Novi vjesnik, d.d.	1
ST- komunikacije s.p.o., u stečaju	1
Marjanekspres	1
Sportske novine d.d.	1
ŽZP Delo	1
NIP Glas Istre	1
NIŠPRO Vjesnik	1
Novinsko poduzeće Danas	1
TEB- biro za privredno savjetovanje	1

Tabela 9 - Tuženici

Tabela 10 – Mediji u kojima su objavljene informacije koje su dale povod sporu

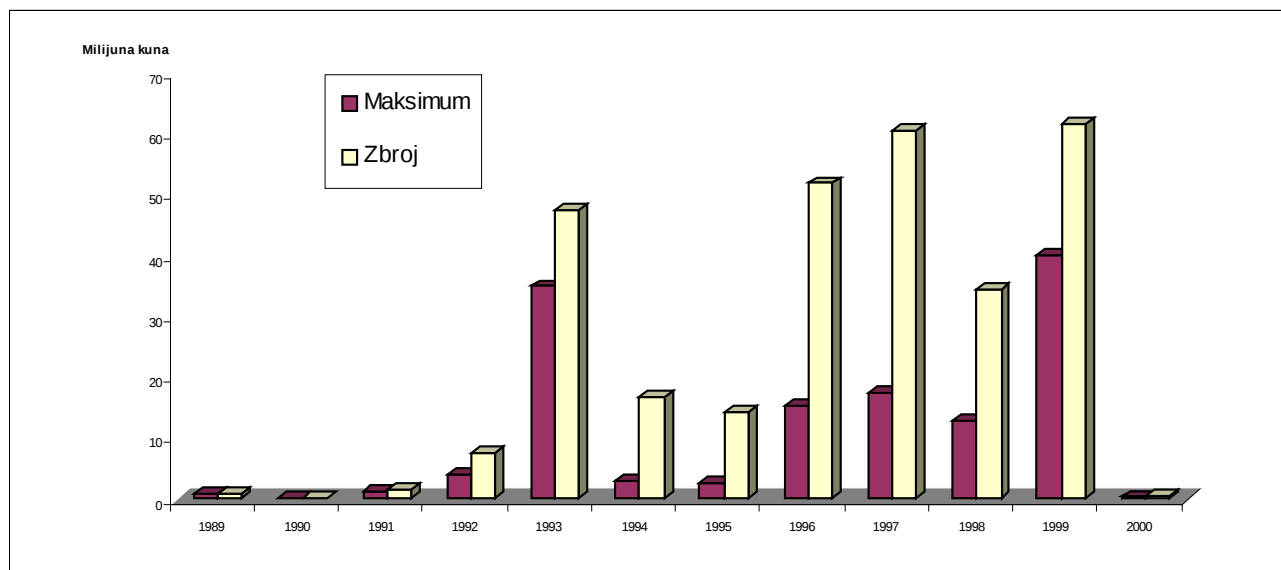
Broj	Povod spora	%
158	Globus	27,62
88	Novi list	15,38
75	Nacional	13,11
46	Večernji list	8,04
26	Arena	4,55
23	Feral Tribune	4,02
22	Imperijal	3,85
22	Slobodni tjednik	3,85
21	Vjesnik	3,67
20	Slobodna Dalmacija	3,50
12	[nema podataka]	2,10
8	HRT emisija (Dnevnik, Motrišta)	1,40
3	HRT-teletekst	0,52
9	Studio	1,57
8	Danas	1,40
4	Panorama	0,70
3	Nedjeljna Dalmacija	0,52
2	Glas Slavonije	0,35
2	Glas Istre	0,35
2	Sunce	0,35
2	Primorsko-goranski tjednik Vid	0,35
2	Glorija	0,35
1	Auto klub	0,17
1	Butiga	0,17
1	Primorsko-goranski dnevnik	0,17
1	Večernje novosti	0,17
1	Tren	0,17
1	ST ekskluziv	0,17
1	Sportske novosti	0,17
1	Slobodno poduzetništvo	0,17
1	Prilog Novog vjesnika "Magazin"	0,17
1	časopis OK	0,17
1	Novi vjesnik	0,17
1	Glas Slavonije	0,17
1	Nedjeljni vjesnik	0,17
1	Sportske novine	0,17
572	UKUPNO	100

Tabela 11 – Minimalni, maksimalni i prosječni zahtjevi po tuženicima

Tuženik	Broj	Minimalni vps	Prosjeck	Maksimalni vps	Ukupni vps
Media Press d.o.o.	55	1.000,00 kn	535.825,21 kn	12.856.915,47 kn	29.470.386,47 kn
Feral tribune, d.o.o.	20	1,00 kn	192.800,05 kn	800.000,00 kn	3.856.001,00 kn
Media Press d.o.o. u stečaju	10	1,00 kn	130.000,10 kn	350.000,00 kn	1.300.001,00 kn
Vjesnik d.d.	7	50.000,00 kn	232.857,14 kn	800.000,00 kn	1.630.000,00 kn
Nakladnik, d.o.o.	6	80.000,00 kn	351.666,67 kn	1.000.000,00 kn	2.110.000,00 kn
Maximal-Peko d.o.o.	6	150.000,00 kn	475.000,00 kn	750.000,00 kn	2.850.000,00 kn
INGOT d.o.o.	6	1.000,00 kn	111.833,33 kn	400.000,00 kn	671.000,00 kn
Nacional, d.d.	5	40.000,00 kn	184.000,00 kn	330.000,00 kn	920.000,00 kn
Europapress Holding d.o.o.	5	60.000,00 kn	182.000,00 kn	300.000,00 kn	910.000,00 kn

Tabela 12 – Minimalni, maksimalni i prosječni zahtjevi po godinama

Godina	Minimum	Prosjeck	Maksimum	Zbroj	Broj upitnika
1989	700.000,00 kn	700.000,00 kn	700.000,00 kn	700.000,00 kn	1
1990	2.000,00 kn	2.000,00 kn	2.000,00 kn	2.000,00 kn	1
1991	900,00 kn	141.698,82 kn	1.170.000,00 kn	1.416.988,16 kn	10
1992	20,00 kn	331.882,43 kn	4.000.000,00 kn	7.633.296,00 kn	23
1993	60,00 kn	882.400,19 kn	35.000.000,00 kn	47.649.610,00 kn	54
1994	1,00 kn	387.069,79 kn	3.000.000,00 kn	16.644.001,00 kn	43
1995	34.400,00 kn	347.960,98 kn	2.600.000,00 kn	14.266.400,00 kn	41
1996	1.000,00 kn	753.445,07 kn	15.400.000,00 kn	51.987.710,00 kn	69
1997	1,00 kn	688.372,75 kn	17.500.000,00 kn	60.576.802,00 kn	88
1998	1,00 kn	455.341,02 kn	12.856.915,47 kn	34.605.917,47 kn	76
1999	40.000,00 kn	1.100.585,02 kn	40.000.000,00 kn	61.632.761,00 kn	56
2000	80.000,00 kn	160.000,00 kn	300.000,00 kn	480.000,00 kn	3

Grafički prikaz rasta vrijednosti predmeta spora (kumulativno po godinama i maksimalni zahtjevi)

Tabela 13: Odnos okončanih i neokončanih predmeta po godinama

Godina	Broj postupaka	Broj okončanih	% okončano
1990	1	1	100
1991	10	4	40
1992	27	9	33
1993	58	23	40
1994	51	8	16
1995	42	9	21
1996	74	13	18
1997	91	10	11
1998	77	13	17
1999	62	6	10
Total	493	96	19

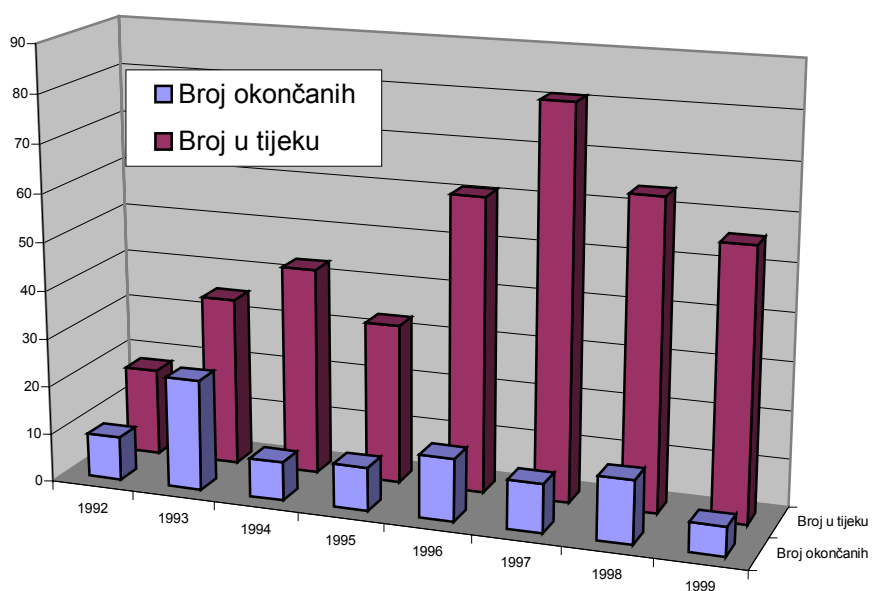

Tabela 14: Način okončanja postupka

Način okončanja	Broj predmeta	%
povlačenje tužbe	44	46
kontradiktorna presuda	37	39
sudska nagodba	8	8
ustupanje stečajnom sudu	2	2
presuda zbog izostanka	2	2
odbacivanje tužbe	1	1
presuda na temelju priznanja	1	1
presuda na temelju odricanja	1	1
UKUPNO	96	100

Tabela 15 - Prosječno trajanje prvostupanjskog postupka

Godina	Do zaključenja (mj)	Do presude (mj)	Do dostave tuženiku (mj)
1991	11,25	11,25	21,00
1992	20,14	21,14	22,40
1993	12,42	12,54	14,45
1994	13,36	13,36	15,75
1995	26,75	27,00	32,50
1996	19,10	19,90	28,33
1997	12,63	12,63	17,67
1998	12,00	14,00	19,50
Total	15,85	16,25	18,88

Tabela 16 - Prosječno trajanje do odluke drugostupanjskog suda

Godina	Do pravomoćnosti (m)	Broj uključenih spisa
1991	24,00	1
1993	28,30	10
1994	50,75	4
1996	24,67	2
Total	30,45	17

Tabela 17 – Maksimalni broj ročišta po predmetima

Tužitelj	Tuženik	Datum tužbe	Maksimalni broj ročišta
Prica, Alma	Marjanekspres	22.11.1994	26
Večerina, Dafinka	Marjanekspres	22.11.1994	26
Krmpotić, Ivan	Manolić, Josip	13.9.1993	17
Krmpotić, Ivan	Maximal-Peko d.o.o.	13.9.1993	17
Kanceljak, Ozren	Media Press d.o.o.	13.11.1996	17
Kanceljak, Ozren	Houra, Jasenko	13.11.1996	17
Kamenski-Baćun, Višnja	Polimac, Nenad	2.11.1993	15
Kakarigi, Matko	Globus International d.o.o.	19.7.1994	15
Kamenski-Baćun, Višnja	Kuljiš, Denis	2.11.1993	15
Kamenski-Baćun, Višnja	Globus International d.o.o.	2.11.1993	15
Luks-Kalogjera, Silvija	Globus International d.o.o.	3.6.1996	14

Tabela 18: Odnos traženog i dosuđenog – po godinama

Godina	Broj	Zbroj traženog	Zbroj dosuđenog	% zahtjeva
1990	1	2.000,00	0,00	0,00
1991	4	1.179.900,00	13.000,00	1,10
1992	9	4.735.526,00	74.000,00	1,56
1993	23	38.680.050,00	356.020,00	0,92
1994	8	4.169.000,00	269.000,00	6,45
1995	9	2.494.400,00	34.400,00	1,38
1996	13	3.310.000,00	450.000,00	13,60
1997	10	1.460.000,00	61.000,00	4,18
1998	13	1.912.001,00	144.000,00	7,53
1999	6	982.761,00	0,00	0,00
	96	58.925.638,00	1.401.420,00	2,38

Tabela 19 – Najviše pravomoćne dosude

Tužitelj	Tuženik	Dosuđeno	Traženo
Tuđman, Nevenka	Media Press d.o.o.	Kn 150.000,00	Kn 1.000.000,00
Ćosić, Ljerka	Ženske novine d.o.o.	Kn 100.000,00	Kn 100.000,00
Jović, Josip	Media Press d.o.o.	Kn 100.000,00	Kn 200.000,00
Paraga, Dobroslav	Novi vjesnik d.d.	Kn 50.000,00	Kn 400.000,00
	Margetić, Domagoj	Kn 40.000,00	
Drinković, Ivo	Novi vjesnik d.d.	Kn 88.000,00	Kn 90.000,00
Kapetanović, Ivana	Imperijal media d.d.	Kn 74.000,00	Kn 150.000,00
Dimač, Zdravko	Imperijal media d.d.	Kn 70.000,00	Kn 500.000,00
	Globus International d.o.o.	Kn 70.000,00	Kn 100.000,00
Kesić, Vesna	Media Press d.o.o.	Kn 60.000,00	Kn 100.000,00
Milas, Zdeslav	Globus International d.o.o.	Kn 60.000,00	Kn 3.000.000,00
Merčep, Tomislav	Novi list d.d.	Kn 59.000,00	Kn 400.000,00
Lužavec, Željko	Novi list d.d.	Kn 50.000,00	Kn 150.000,00
Vučkov, Šime	Maximal-Peko d.o.o.	Kn 50.000,00	
	Globus International d.o.o.	Kn 40.000,00	Kn 300.000,00
Radić, Tomislav	Novi list d.d.	Kn 40.000,00	Kn 75.000,00
Ćoza, Šime	Večernji list, d.d.	Kn 40.000,00	Kn 250.000,00
Grbić, Gordana	Novi list d.d.	Kn 40.000,00	Kn 75.000,00
Kinkela, Marko	Slobodni tjednik	Kn 37.000,00	Kn 54.000,00
Svedrović-Kilibarda, Ljubinka	ST komunikacije d.o.o.	Kn 37.000,00	Kn 54.000,00
Svedrović, Marijan	Maršić, Marko		
Mitrović, Boris	Media Press d.o.o.	Kn 36.000,00	Kn 200.000,00
Božić, Ivan	Arena, d.d.	Kn 35.000,00	Kn 100.000,00
Sivak, Tomislav		Kn 35.000,00	Kn 100.000,00
Fetibegović, Roberto		Kn 35.000,00	Kn 100.000,00
Urbanc, Marin		Kn 35.000,00	Kn 100.000,00
Pavelić, Rikard	Novi list d.d.	Kn 34.400,00	Kn 34.400,00

Tabela 20 – Najviši nepravomoćno dosuđeni iznosi.

Tužitelj	Tuženik	Dosuđeno	Traženo
Baković, Anto	Media Press d.o.o.	Kn 200.000,00	Kn 350.000,00
Milas, Dinko	Globus International d.o.o.	Kn 200.000,00	Kn 200.000,00
Varga, Silava	Kuljiš, Denis	Kn 120.000,00	Kn 150.000,00
	Babić, Jasna		
	Kralj, Stjepan		
	Globus International d.o.o.		
Soče, Božo	Globus International d.o.o.	Kn 103.000,00	Kn 430.000,00
Šečković, Milan	Pukanić, Ivo	Kn 100.000,00	Kn 400.000,00
	Globus International d.o.o.		
Škof, Davor	Arena, d.d.	Kn 100.000,00	Kn 100.000,00
	Republika Hrvatska		
Mijatović, Anđelko	Globus International d.o.o.	Kn 80.000,00	Kn 100.000,00
Gudelj, Milan	Globus International d.o.o.	Kn 70.000,00	Kn 300.000,00
Kutle, Miroslav	Novi list d.d.	Kn 60.000,00	Kn 750.000,00
Vicković, Barbara	Globus International d.o.o.	Kn 60.000,00	Kn 350.000,00
Vrdoljak, Antun	Globus International d.o.o.	Kn 50.000,00	Kn 100.000,00
Lulić, Franjo	Novi list d.d.	Kn 50.000,00	Kn 100.000,00
Ugrešić, Dubravka	Globus International d.o.o.	Kn 50.000,00	Kn 70.000,00
Vrdoljak, Antun	Torbarina, Tanja	Kn 50.000,00	Kn 100.000,00
Vrdoljak, Antun	Media Press d.o.o.	Kn 50.000,00	Kn 100.000,00
Vrdoljak, Antun	INGOT d.o.o.	Kn 50.000,00	Kn 100.000,00